

ASEAN-Australia
Counter Trafficking

การจัดการปัญหาการใช้แรงงาน ในลักษณะของการค้าทาสสมัยใหม่ ในประเทศไทย ข้อเสนอเชิงนโยบาย

การประชุมการค้าทาสสมัยใหม่ ประเทศไทย

มีนาคม พ.ศ. 2568

สารบัญ

บทนำ	3
ประเด็นสำคัญที่ได้จากการอภิปราย	4
ความพยายามในระดับชาติและระดับภูมิภาคในการจัดการกับปัญหาการค้าทาสสมัยใหม่	4
การรับสมัครงานอย่างมีจริยธรรมและกลุ่มประชากรที่เปราะบาง	6
การรับมือกับปัญหาการค้ามนุษย์และแรงงานบังคับในประเทศไทย	9
บทบาทของการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน (Human Rights Due Diligence: HRDD) ในการจัดการกับปัญหาการค้าทาสสมัยใหม่	12
บทบาทของภาคธุรกิจไทยในการจัดการกับปัญหาการค้าทาสสมัยใหม่	13
การสนับสนุนภาคธุรกิจ	14
การค้ามนุษย์เข้าสู่กระบวนการทลกลวงออนไลน์	16
ข้อเสนอแนะ	17
กิตติกรรมประกาศ	20

24 เมษายน 2025

ข้อจำกัดความรับผิดชอบ: ข้อเสนอเชิงนโยบายฉบับนี้พัฒนาขึ้นทำโดยความร่วมมือระหว่างสำนักงานอัยการสูงสุด

ผ่านรับการสนับสนุนจากพันธมิตรผู้จัดการประชุม ได้แก่ โครงการอาเซียน-

ออสเตรเลียเพื่อการต่อต้านการค้ามนุษย์ที่ได้รับทุนสนับสนุนจากรัฐบาลออสเตรเลีย, มูลนิธิ International Justice Mission มูลนิธิ A21

องค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐานแห่งสหประชาชาติ, โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ

สมาคมเครือข่ายโกลบอลคอมแพ็กแห่งประเทศไทย (UNGNT) และ Business and Human Rights Academy

บทนำ

ปัญหาการใช้แรงงานในลักษณะของการค้าทาสสมัยใหม่ (Modern Slavery) ได้รับการตระหนักมากยิ่งขึ้นว่าเป็นความเสี่ยงระดับโลก ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกมีการประเมินว่ามีประชากรประมาณ 28 ล้านคนที่ตกอยู่ในภาวะการถูกค้าทาสสมัยใหม่ โดยในจำนวนนี้มีจำนวนถึง 15 ล้านคนที่อยู่ภายใต้การถูกบังคับใช้แรงงาน (Forced Labour)¹ ซึ่งได้สร้างผลกำไรอย่างมหาศาล โดยมีการประเมินว่ามีการสร้างรายได้รวมกว่า 62 พันล้านเหรียญสหรัฐต่อปี ในภูมิภาคดังกล่าว² แรงงานข้ามชาติเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงโดยเฉพาะต่อการตกอยู่ในสถานการณ์การเป็นทาสสมัยใหม่ ทั้งในรูปแบบของแรงงานบังคับและการค้ามนุษย์ จากการประเมินเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาข้ามพรมแดนที่มีความซับซ้อน ซึ่งมีทั้งมิติในระดับโลก ระดับภูมิภาค ระดับชาติ และระดับท้องถิ่น การแสวงหาประโยชน์จากแรงงาน ไม่ว่าจะเป็นเพื่อการใช้แรงงาน การแสวงหาประโยชน์ทางเพศ หรือการบังคับให้แต่งงาน ได้ฝังรากลึกอยู่ในอุตสาหกรรมสำคัญหลายประเภท และยังคงพัฒนาในรูปแบบใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง

ประเทศไทยเผชิญกับความเสี่ยงต่อปัญหาการค้าทาสสมัยใหม่ในหลายภาคส่วน ได้แก่ ภาคเกษตรกรรม ประมง ก่อสร้าง การผลิต และงานในบ้าน ทั้งนี้ สถานการณ์ในประเทศเพื่อนบ้านยังส่งผลกระทบต่อความเปราะบางของแรงงานข้ามชาติที่เดินทางเข้ามาทำงานในประเทศไทย การอพยพที่ไม่ปลอดภัยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความขัดแย้งทางการเมือง และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ขณะเดียวกัน วิธีการรับสมัครแรงงานที่ล่อลวงได้แพร่หลายมากขึ้นผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์

ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจากหลากหลายหน่วยงานได้เข้าร่วมการประชุมการค้าทาสสมัยใหม่ ครั้งที่สอง ของประเทศไทย เมื่อวันທີ 3 - 4 มีนาคม พ.ศ. 2568 โดยต่างตระหนักถึงความร้ายแรงของปัญหาและแสดงเจตนารมณ์ร่วมกันในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เพื่อป้องกันและพัฒนาโลกการจัดการกับปัญหาการค้าทาสสมัยใหม่ การประชุมดังกล่าวจัดขึ้นโดยสำนักงานอัยการสูงสุด โดยมีผู้เข้าร่วมประกอบด้วยหน่วยงานของรัฐ องค์กรภาคประชาสังคม ภาคเอกชน องค์กรระหว่างประเทศ และผู้รอดชีวิตจากการเป็นทาสสมัยใหม่

เอกสารข้อเสนอเชิงนโยบายฉบับนี้ได้นำเสนอประเด็นสำคัญและข้อเสนอแนะที่ได้จากการประชุม ซึ่งมีนัยยะสำคัญทั้งในระดับประเทศไทยและในระดับภูมิภาค

ประเด็นสำคัญที่ได้จากการประชุม ได้แก่

¹ International Labour Organization (ILO), Walk Free, and International Organization for Migration (IOM): Global Estimates of Modern Slavery: Forced Labour and Forced Marriage, Geneva, 2022

² ILO: Profits and poverty: The economics of forced labour, 2024

1. แนวปฏิบัติที่ดีในระดับชาติและระดับภูมิภาค
2. การรับสมัครงานอย่างมีจริยธรรม และกลุ่มประชากรที่เปราะบาง
3. การรับมือกับปัญหาการค้ำมนุษย์และแรงงานบังคับในประเทศไทย
4. บทบาทของกระบวนการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน (human rights due diligence: HRDD) ในการจัดการกับปัญหาการค้าทาสสมัยใหม่ในประเทศไทย

ข้อเสนอแนะที่สำคัญที่ได้จากการประชุม ได้แก่

1. การเสริมสร้างกรอบกฎหมายและกลไกการบังคับใช้กฎหมายเพื่อต่อต้านการค้าทาสสมัยใหม่ รวมถึงการกำหนดอย่างเป็นภาคบังคับให้ภาคธุรกิจต้องดำเนินการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน
2. การพัฒนาการบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติ และการคุ้มครองแรงงานข้ามชาติ
3. การส่งเสริมแนวปฏิบัติทางธุรกิจอย่างมีจริยธรรม รวมถึงหลักการ "นายจ้างเป็นผู้จ่าย" (Employer Pays Principle)³
4. การเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยเฉพาะในระดับอาเซียน ออสเตรเลีย และสหภาพยุโรป
5. การสนับสนุนผู้รอดชีวิตและกลุ่มประชากรที่เปราะบางให้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย
6. การพัฒนาขีดความสามารถและการสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับความเสี่ยงและการตอบสนองต่อการค้าทาสสมัยใหม่

ประเด็นสำคัญที่ได้จากการอภิปราย

ความพยายามในระดับชาติและระดับภูมิภาคในการจัดการกับปัญหาการค้าทาสสมัยใหม่

นับตั้งแต่มีการจัดประชุมระดับชาติว่าด้วยการค้าทาสสมัยใหม่ของประเทศไทยครั้งแรกในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2567 นั้น พบว่าได้มีความก้าวหน้าอย่างมีนัยสำคัญในการดำเนินการเพื่อจัดการกับปัญหาการค้าทาสสมัยใหม่ ทั้งในประเทศไทย ออสเตรเลีย สหภาพยุโรป และเขตอำนาจศาลอื่น ๆ

ในประเทศไทย การดำเนินการตาม แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566–2570) และ แผนปฏิบัติการระดับชาติ ว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2566–2570) ได้ให้ความสำคัญต่อสิทธิแรงงานและธรรมาภิบาล ผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชน กลุ่มประชากรที่อยู่ในภาวะเปราะบาง และการลงทุนข้ามพรมแดน แผนงานระดับชาติดังกล่าวมีเป้าหมายเพื่อแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน

³ หลักการ "นายจ้างเป็นผู้จ่าย" ตั้งอยู่บนความเข้าใจที่ว่า "ไม่มีแรงงานคนใดควรจ่ายเงินเพื่อได้งาน - ค่าใช้จ่ายในการจัดหาแรงงานควรเป็นภาระของนายจ้าง ไม่ใช่แรงงาน" ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มผู้นำอุตสาหกรรมเพื่อการจัดหาแรงงานอย่างมีความรับผิดชอบ (Leadership Group for Responsible Recruitment): <https://www.ihrb.org/projects/leadership-group-for-responsible-recruitment>

รวมถึงการค้าทาสสมัยใหม่ ผ่านมาตรการหลากหลายรูปแบบ เช่น การปฏิรูปกฎหมาย การพัฒนาศักยภาพ และการส่งเสริมความตระหนักรู้

การตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน (Human Rights Due Diligence: HRDD) ได้รับการส่งเสริมภายใต้แผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ฉบับที่ 2 โดยต่อยอดจากความพยายามของหน่วยงานรัฐ องค์กรระหว่างประเทศ และสมาคมธุรกิจในช่วงหลายปีที่ผ่านมา เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในการดำเนินธุรกิจ ปัจจุบันกระทรวงยุติธรรมอยู่ระหว่างการพิจารณาจัดทำกฎหมายที่กำหนดให้มีการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้านเป็นภาคบังคับในภาคธุรกิจ โดยคาดว่าจะมีร่างกฎหมายแล้วเสร็จภายในต้นปี พ.ศ. 2569 โดยในระดับการปฏิบัติได้มีการดำเนินมาตรการเพื่อจัดให้มีแนวทางแก้ไขข้อร้องเรียนที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นสำหรับแรงงานข้ามชาติที่ประสบปัญหา ซึ่งรวมถึงการให้การสนับสนุนทางกฎหมาย การส่งเสริมการไกล่เกลี่ยระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง ตลอดจนการจัดสรรเงินชดเชยจากรัฐและการคุ้มครองพยานให้แก่ผู้เสียหายจากการถูกละเมิด ทั้งนี้ องค์กรประกอบสำคัญประการหนึ่งของการดำเนินการของประเทศไทยเพื่อรับมือกับปัญหาการค้าทาสสมัยใหม่ คือความร่วมมือระหว่างประเทศ ซึ่งรวมถึงความร่วมมือกับออสเตรเลียและสหภาพยุโรป

ออสเตรเลียได้ดำเนินความก้าวหน้าอย่างมีนัยสำคัญในช่วงปีที่ผ่านมา โดยมี การแต่งตั้งกรรมาธิการต่อต้านการค้าทาสแห่งชาติ คนแรกของประเทศ ซึ่งเป็นกลไกอิสระที่ถือเป็นเสาหลักในแนวทางแบบองค์รวมของออสเตรเลียในการรับมือกับปัญหาการค้าทาสสมัยใหม่ กรรมาธิการดังกล่าวจะดำเนินงานอย่างใกล้ชิดกับภาคธุรกิจ เพื่อให้มั่นใจว่ามีการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการค้าทาสสมัยใหม่ของออสเตรเลีย (Australia's Modern Slavery Act) ส่งเสริมการสร้างความรู้เกี่ยวกับปัญหานี้ โดยเฉพาะในกลุ่มภาคธุรกิจ และยังมีบทบาทในการมีส่วนร่วมกับผู้เสียหายและผู้รอดชีวิตจากการค้าทาสสมัยใหม่ นอกจากนี้ ออสเตรเลียได้ดำเนินการทบทวนพระราชบัญญัติว่าด้วยการค้าทาสสมัยใหม่ พ.ศ. 2561 (Modern Slavery Act 2018) ซึ่งกำหนดให้บริษัทขนาดใหญ่บางแห่งและรัฐบาลกลางต้องจัดทำรายงานเกี่ยวกับแนวทางที่ใช้ในการประเมินและจัดการความเสี่ยงจากการค้าทาสสมัยใหม่ในกระบวนการดำเนินงานและห่วงโซ่อุปทานของตน ผลจากการทบทวนดังกล่าวได้นำไปสู่ข้อเสนอแนะจำนวน 30 ข้อ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่พระราชบัญญัติดังกล่าว และรัฐบาลออสเตรเลียได้เผยแพร่ถ้อยแถลงตอบรับต่อข้อเสนอแนะดังกล่าวอย่างเป็นทางการเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2567

ในขณะที่ในทวีปยุโรป สหภาพยุโรปได้รับรองกฎหมายว่าด้วยการตรวจสอบความยั่งยืนของภาคธุรกิจ (Corporate Sustainability Due Diligence Directive: CSDDD) ในปี พ.ศ. 2567 ซึ่งได้กำหนดมาตรฐานใหม่ในระดับโลกสำหรับการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนภาคบังคับในภาคธุรกิจ กฎหมายดังกล่าวกำหนดข้อผูกพันให้บริษัทขนาดใหญ่ต้องดำเนินการจัดการกับผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชน รวมถึงสิทธิแรงงานและผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งกฎหมาย CSDDD ดังกล่าว มีบทบัญญัติห้ามแรงงานเด็ก การใช้แรงงานบังคับ การเลือกปฏิบัติในการจ้างงาน และการละเมิดเสรีภาพในการรวมกลุ่ม กฎหมายฉบับนี้จะค่อย ๆ บังคับใช้ เพื่อให้บริษัทขนาดใหญ่ต้องมีความรับผิดชอบ และสามารถตรวจสอบได้

เพื่อให้มั่นใจว่าในการดำเนินงานและห่วงโซ่อุปทานของตนจะปราศจากการละเมิดสิทธิมนุษยชน นอกจากนี้สหภาพยุโรปยังได้ออกระเบียบว่าด้วยการห้ามแรงงานบังคับ (Forced Labour Regulation: FLR) ในปี พ.ศ. 2567 ซึ่งจะไม่ให้ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตโดยใช้แรงงานบังคับเข้าสู่ตลาดของสหภาพยุโรป สหภาพยุโรปยังให้การสนับสนุนการดำเนินการตามกฎหมาย CSDDD โดยจัดทำข้อมูลและความช่วยเหลือแก่ภาคธุรกิจเพื่ออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าว รวมถึงจัดทำแนวทางสำหรับรัฐบาลประเทศต่าง ๆ ในการสนับสนุนการปฏิบัติตาม และในขณะนี้กำลังให้การสนับสนุนประเทศไทยในโครงการที่เกี่ยวข้อง

การรับสมัครงานอย่างมีจริยธรรมและกลุ่มประชากรที่เปราะบาง

แรงงานข้ามชาติ : ประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางที่สำคัญสำหรับแรงงานข้ามชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะจากประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ เมียนมา กัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และเวียดนาม โดยมีแรงงานข้ามชาติที่ลงทะเบียนจำนวน 2.3 ล้านคนจากประเทศดังกล่าว และคาดว่าจะมีแรงงานอีกประมาณ 1.8 ล้านคนที่ไม่มีการเอกสารและอยู่ในสถานะที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย⁴ ประเทศไทยเผชิญกับความท้าทายในการประกันการรับสมัครงานที่มีจริยธรรมและการคุ้มครองแรงงานข้ามชาติ โดยการบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติมักถูกมองว่าเป็นไปตามสถานการณ์ และถูกมองผ่านมุมมองด้านความมั่นคงและการจัดการชายแดนเป็นหลัก แรงงานข้ามชาติต้องเผชิญกับภาวะเปราะบางต่อการค้าทาสสมัยใหม่และการแสวงหาประโยชน์ในลักษณะที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของแรงงานที่อยู่ในสถานะการเข้าเมืองแบบไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งรวมถึงการตกอยู่ในภาวะแรงงานขัดหนี้ และการขาดโอกาสในการเข้าถึงการคุ้มครองทางกฎหมายและการเยียวยา

แรงงานข้ามชาติจำนวนมากเดินทางเข้าประเทศไทยผ่านช่องทางที่ไม่เป็นทางการ เนื่องจากกระบวนการเข้าเมืองที่ถูกต้องตามกฎหมายมีความล่าช้า มีค่าใช้จ่ายสูง มีความเสี่ยง และมีความซับซ้อน โดยในช่องทางที่ไม่เป็นทางการนี้พบว่า การอพยพผ่านช่องทางที่เป็นทางการได้มีความยากลำบากมากขึ้นสำหรับแรงงานจากประเทศเมียนมา ประเทศไทยได้ดำเนินความก้าวหน้าในการพัฒนาช่องทางในการเข้าเมืองอย่างเป็นทางการ รวมถึงการออกนโยบายที่กำหนดให้นายจ้างเป็นผู้รับผิดชอบค่าธรรมเนียมในการรับสมัครและค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องของแรงงานข้ามชาติ อย่างไรก็ตาม แม้จะมีมาตรการเหล่านี้ แต่กฎหมายและระเบียบที่มีอยู่ยังคงไม่สามารถจัดการกับพลวัตเชิงอำนาจระหว่างนายจ้างกับแรงงานข้ามชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้แรงงานยังคงมีอำนาจต่อรองและการเข้าถึงกลไกการร้องเรียนในระดับต่ำ

หลักการนายจ้างเป็นผู้จ่าย (Employer Pays Principle: EPP): หลักการ EPP ได้กลายเป็นมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับและมีหลักฐานเชิงประจักษ์ในการลดความเสี่ยงของแรงงานข้ามชาติต่อการตกอยู่ในภาวะแรงงานขัดหนี้ และการแสวงหาประโยชน์ที่เกี่ยวข้อง

⁴ จากเครือข่ายสหประชาชาติว่าด้วยการโยกย้ายถิ่นฐานในประเทศไทย: [Thailand Migration Report 2024](#)

โดยบริษัทข้ามชาติจำนวนมากได้เริ่มนำแนวทางนี้ไปใช้ในการดำเนินงานและห่วงโซ่อุปทานของตน ค่าธรรมเนียมที่แรงงานข้ามชาติต้องจ่ายในการรับสมัคร การออกเอกสาร การเดินทาง และบริการอื่น ๆ มักมีมูลค่าสูงเทียบเท่ากับเงินเดือนหลายเดือนของแรงงาน ดังนั้น จึงถือเป็นเหตุผลที่เหมาะสมที่นายจ้างควรเป็นผู้รับผิดชอบต่อค่าใช้จ่ายในการจัดหาแรงงานตามความต้องการของตน ประเทศไทยได้ดำเนินการในเชิงนโยบายเพื่อมุ่งสู่หลักการ EPP อย่างไรก็ตาม ยังมีช่องว่างที่ต้องได้รับการแก้ไข และการบังคับใช้นั้นยังอยู่ในระดับที่อ่อนแอ

การดำเนินการตามหลักการ EPP ยังต้องพิจารณาประเด็นว่า ค่าธรรมเนียมใดบ้างที่นายจ้างต้องเป็นผู้รับผิดชอบ และควรชำระด้วยวิธีการใด โดยบริษัทในระดับระหว่างประเทศและระดับท้องถิ่นอาจมีความแตกต่างกัน ในกรณีที่ค่าใช้จ่ายมีการชำระแบบไม่เป็นทางการ จะเกิดความยากลำบากในการพิสูจน์และแสดงให้เห็นถึงค่าใช้จ่ายที่สามารถขอรับการชดเชยได้ สำหรับซัพพลายเออร์ การดำเนินการตามหลักการ EPP อาจทำให้ต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น ซึ่งนำไปสู่คำถามว่า ผู้ซื้อจะยินยอมรับราคาที่สูงขึ้นเพื่อแลกกับกระบวนการรับสมัครที่มีจริยธรรมมากยิ่งขึ้นหรือไม่ ดังนั้น ดังนั้น นอกเหนือจากหลักการ "นายจ้างเป็นผู้จ่าย" แล้ว สิ่งที่สำคัญไม่แพ้กันคือ ผู้ซื้อต้องยินยอมรับราคาที่ยั่งยืนและแนวทางการจัดซื้อที่ยั่งยืนด้วย

การรับสมัครแรงงานข้ามชาติภายในประเทศโดยทั่วไปไม่อนุญาตให้กระทำได้ในประเทศไทย อย่างไรก็ตาม กรณีดังกล่าวมักเกิดขึ้นเมื่อมีการเปิดให้แรงงานข้ามชาติที่ไม่มีเอกสารถูกต้องสามารถลงทะเบียนได้ ซึ่งเกิดขึ้นบ่อยครั้งเพื่อตอบสนองต่อความต้องการแรงงานและเพื่อให้สถานะของแรงงานในประเทศถูกต้องตามกฎหมาย ความซับซ้อนของกระบวนการรับสมัครและการลงทะเบียนแรงงานอย่างเป็นทางการ ส่งผลให้นายจ้างและแรงงานมักต้องพึ่งพานายหน้าหรือผู้ประสานงานที่ไม่เป็นทางการ ซึ่งก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมและเพิ่มความเสี่ยงต่อการถูกแสวงหาประโยชน์

ภาคประชาสังคม :

แรงงานในภาคประมงเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงต่อการถูกแสวงหาประโยชน์และการละเมิดสิทธิมนุษยชนเป็นพิเศษ ซึ่งได้รับการบันทึกไว้เป็นจำนวนมากในรายงานต่าง ๆ⁵ นับตั้งแต่ปี 2015 ประเทศไทยได้ดำเนินการปฏิรูปนโยบายหลายประการเพื่อมุ่งลดความเปราะบางในภาคส่วนนี้ ซึ่งรวมถึงการจัดตั้งและติดตามการดำเนินงานของศูนย์ควบคุมการเข้า-ออกของเรือประมง (Port-In Port-Out: PIPO) ใน 22 จังหวัดชายฝั่งทะเล การประกาศใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานในงานประมง พ.ศ. 2562 ซึ่งมีบทบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองลูกเรือประมง และการเสริมสร้างการบังคับใช้กฎหมายให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น อีกทั้งรัฐบาลได้ดำเนินการร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลากหลายกลุ่ม โดยมีการมีส่วนร่วมของนายจ้าง เครือข่ายแรงงาน และหน่วยงานระหว่างประเทศที่ให้การสนับสนุนด้านเทคนิค

⁵ ตัวอย่าง: <https://europetouch.mfa.go.th/th/content/90111-highlights-of-progress-on-labour-related-issues-in-thailand%E2%80%99s-fisheries-sector?cate=5d6abf7c15e39c3f30001468>; https://www4.fisheries.go.th/dof_en/view_news/426; <https://www.ap.org/news-highlights/seafood-from-slaves/>; <http://www.ias.chula.ac.th/ias/en/Article-Detail.php?id=28>

ประเทศไทยยังได้ให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 188 ว่าด้วยการทำงานในภาคการประมง (ILO Convention 188 on Work in Fishing) เมื่อปี 2019 เพื่อยกระดับสภาพการจ้างงานและการคุ้มครองแรงงานในภาคส่วนดังกล่าว ทั้งนี้ การปฏิรูปดังกล่าวกำลังเผชิญกับความท้าทายจากการเคลื่อนไหวของภาคอุตสาหกรรมซึ่งมีความพยายามที่จะลดทอนข้อบังคับทางกฎหมายที่มีอยู่

แรงงานเด็ก: มีรายงานว่าความเสี่ยงต่อการใช้แรงงานเด็กได้เพิ่มสูงขึ้น อันเป็นผลจากความขัดแย้งในประเทศเมียนมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคเกษตรกรรมของประเทศไทย เด็กจำนวนมากที่เดินทางมาจากเมียนมาอยู่ในสถานะที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย และต้องเผชิญกับอุปสรรคในการเข้าถึงสถานะทางกฎหมาย การศึกษาในระบบ และระบบประกันสังคม แม้ในกรณีที่แรงงานข้ามชาติและบุตรของพวกเขาสามารถเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานเหล่านี้ได้ ก็ยังมักมีอุปสรรคด้านภาษาและปัจจัยอื่นที่ขัดขวางการเข้าถึงสิทธิ บุตรหลานของแรงงานชาวเมียนมาอาจเผชิญกับความเสี่ยงในการถูกจับกุมและผลักดันออกนอกประเทศ ซึ่งเกิดขึ้น แม้จะมีสถานการณ์ความขัดแย้ง และแม้จะมีนโยบายระหว่างประเทศและระดับชาติเห็นพ้องต้องกันให้มีความสำคัญต่อการคุ้มครองเด็กเหล่านี้ ความพยายามในการยุติการกักตัวเด็กข้ามชาติจึงจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการดำเนินมาตรการทางเลือกแทนการกักตัว การประกันให้เด็กข้ามชาติเข้าถึงระบบคุ้มครองเด็กและสิทธิขั้นพื้นฐาน อาทิ ด้านสุขภาพ การศึกษา และบริการสังคม จึงควรเป็นจุดเน้นสำคัญของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน

การรับมือกับปัญหาการค้ามนุษย์และแรงงานบังคับในประเทศไทย

ประเทศไทยได้ประกาศให้การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์เป็นวาระแห่งชาติ โดยได้จัดตั้งกองต่อต้านการค้ามนุษย์ ภายใต้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อรับผิดชอบในการกำหนดยุทธศาสตร์ และจัดให้มีการให้ข้อมูลแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด ได้แก่ หน่วยงานของรัฐบาล ประชาสังคม ภาคเอกชน และองค์กรระหว่างประเทศ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ได้ รั บ ก า ร ท บ ท ว น แ ล ะ แ ก้ ไ ข เ พิ้ ม เ ตี ม เ มื่ อ ปี พ . ศ . 2 5 6 2 โดยมีการกำหนดให้การใช้แรงงานบังคับเป็นความผิดทางอาญาอย่างชัดเจน นอกจากนี้ เพื่อสนับสนุนการบังคับใช้กฎหมาย ประเทศไทยได้จัดตั้งศูนย์บัญชาการป้องกันการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน (ศปกร.) ภายใต้กระทรวงแรงงาน ซึ่งมีหน้าที่ในการระบุตัวและป้องกันการค้ามนุษย์เพื่อการแสวงหาประโยชน์จากแรงงาน รวมถึงการตรวจสอบสถานประกอบการและการคัดกรองผู้ที่อาจเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ การจัดตั้งศูนย์ดังกล่าวได้รับการยอมรับว่าเป็นก้าวสำคัญ และการเสริมสร้างขีดความสามารถของศูนย์ฯ จะช่วยให้สามารถดำเนินการได้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้นตามขนาดของสถานประกอบการและแรงงานข้ามชาติในประเทศ

แม้ว่าประเทศไทยจะมีการตรากฎหมายและระเบียบต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองแรงงานข้ามชาติ แต่ 'กฏหมายเหล่านี้อย่างคงมีขอบเขตที่จำกัด และมักเอื้อประโยชน์ต่อผลประโยชน์ของภาคธุรกิจมากกว่าผลประโยชน์ของแรงงาน ตัวอย่างเช่น แรงงานข้ามชาติยังไม่มีสิทธิในการจัดตั้งสหภาพแรงงาน และประเทศไทยยังไม่ได้ให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาหลักขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ฉบับที่ 87 และ 98 ว่าด้วยเสรีภาพในการสมาคม และสิทธิในการจัดตั้งองค์กรและการเจรจาต่อรองร่วม ในทางปฏิบัติ หากนายจ้างคัดเอกสารประจำตัวของแรงงานไว้โดยผู้ว่าจ้าง ขอบังคับ แรงงานมักไม่มีอำนาจต่อรองหรือไม่ทราบว่าควรขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานใดเพื่อให้ได้เอกสารคืนมา นอกจากนี้ สถานะทางกฎหมายของแรงงานข้ามชาติมักผูกโยงกับนายจ้าง ทำให้สามารถเปลี่ยนนายจ้างได้ก็ต่อเมื่อได้รับความยินยอมจากนายจ้าง หรือเมื่อแรงงานแจ้งความร้องทุกข์เกี่ยวกับการถูกละเมิดต่อตำรวจด้วยตนเอง ซึ่งในทางปฏิบัติมีความยากลำบากเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้น กลไกการร้องเรียนที่มีประสิทธิภาพใด ๆ จำเป็นต้องออกแบบโดยคำนึงถึงความต้องการและขีดความสามารถของประชากรกลุ่มเป้าหมายที่กลไกนั้นมีหน้าที่ให้บริการ

แม้ว่าประเทศไทยจะมีกฎหมายและระเบียบที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้นในการต่อต้านการค้าทาสสมัยใหม่ แต่ 'จำนวนคดีแรงงานบังคับยังคงอยู่ในระดับต่ำ' ซึ่งเป็นผลบางส่วนจากการที่การตรวจแรงงานยังขาดเป้าหมายที่ชัดเจนและทรัพยากรที่เพียงพอในการดำเนินการ

ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อช่วยเหลือแรงงานไทยในต่างประเทศที่ถูกแสวงหาประโยชน์

สถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลของประเทศไทยทั่วโลกมีบทบาทในการให้ความคุ้มครองและความช่วยเหลือแก่พลเมืองไทยที่ทำงานในต่างประเทศ รวมถึงการจัดหน่วยบริการกงสุลเคลื่อนที่ในพื้นที่ที่เข้าถึงได้ยาก แรงงานไทยในต่างประเทศได้รับการส่งเสริมให้ลงทะเบียนกับสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลไทยในประเทศปลายทาง

และสามารถใช้สายด่วนและช่องทางสื่อสารออนไลน์เพื่อขอความช่วยเหลือในกรณีที่มีการละเมิดสิทธิแรงงานหรือการแสวงหาประโยชน์

ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในประเทศไทยได้รับความช่วยเหลือผ่านกลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Mechanism: NRM) ซึ่งครอบคลุมถึงพลเมืองไทยที่ได้รับการระบุว่าเป็นผู้เสียหายในต่างประเทศด้วยเช่นกัน พลเมืองไทยที่ประสงค์จะเดินทางไปทำงานในต่างประเทศสามารถยื่นขอรับสิทธิประโยชน์จากกองทุนเพื่อช่วยเหลือคนหางานไปทำงานในต่างประเทศ (Thailand Overseas Employment Administration: TOEA Fund) ซึ่งให้ความคุ้มครองในกรณีที่แรงงานถูกเลิกจ้าง ได้รับบาดเจ็บ หรือถูกแสวงหาประโยชน์ อีกทั้งสถานเอกอัครราชทูตไทยสามารถให้การช่วยเหลือในฐานะส่วนหนึ่งของกลไกการส่งต่อระดับชาติ

ฟินแลนด์ / สวีเดน –

แรงงานข้ามชาติชาวไทยได้เดินทางไปยังประเทศฟินแลนด์และสวีเดนเป็นระยะเวลาหลายปีเพื่อทำงานเก็บผลเบอร์รี่ตามฤดูกาล

โดยประเทศฟินแลนด์และสวีเดนอนุญาตให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางภายใต้วีซ่าประเภทหนึ่งสามารถเก็บผลเบอร์รี่และขายให้แก่ผู้ซื้อรายย่อยได้

แรงงานชาวไทยที่ทำงานตามฤดูกาลมักมีระดับการศึกษาต่ำและไม่มีทักษะด้านภาษาต่างประเทศ

ทำให้ตกอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการถูกหลอกลวง การถูกละเมิด และการถูกแสวงหาประโยชน์ในบางครั้ง นอกจากนี้ยังมีการให้ข้อมูลหรือการสนับสนุนก่อนการเดินทางในระดับต่ำเกี่ยวกับข้อเท็จจริงของการทำงานและการดำรงชีวิตในประเทศปลายทาง รวมถึงค่าครองชีพที่สูง สภาพภูมิอากาศ และสภาพความเป็นอยู่ที่ยากลำบาก

เมื่อรวมกับค่าใช้จ่ายในการรับสมัครและค่าเดินทาง ทำให้แรงงานจำนวนมากตกอยู่ในภาวะแรงงานขัดหนี้

โดยไม่มีความแน่นอนว่าจะสามารถหารายได้จากการเก็บผลเบอร์รี่ได้เท่าใด

เมื่อมีการดำเนินการถูกแสวงหาประโยชน์และการถูกละเมิดถูกเปิดเผย

หน่วยงานของรัฐในประเทศฟินแลนด์และสวีเดนได้ร่วมมือกับหน่วยงานของไทยในการสืบสวนสอบสวนและดำเนินคดี

ซึ่งอยู่ระหว่างการพัฒนาอย่างต่อเนื่องภายในประเทศ

การเรียนรู้จากผู้รอดชีวิตและองค์กรภาคประชาสังคม

ผู้รอดชีวิตจากการค้าทาสสมัยใหม่ และองค์กรภาคประชาสังคมที่ให้การสนับสนุนและผลักดันสิทธิของผู้รอดชีวิต มีบทบาทสำคัญในการให้ข้อมูลเชิงลึกอันมีคุณค่าเพื่อประกอบการกำหนดนโยบาย โดยช่วยเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยผลักดันที่นำไปสู่การค้าทาสสมัยใหม่ และความหลากหลายของภาวะเปราะบางที่แรงงานข้ามชาติ และกลุ่มชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ ต้องเผชิญต่อการถูกละเมิดและการแสวงหาประโยชน์

Sreda ผู้รอดชีวิตจากการค้ามนุษย์เพื่อแรงงานบังคับ ได้บอกเล่าถึงประสบการณ์ที่ตนถูกชักชวนให้ไปทำงานในต่างประเทศผ่านทางโฆษณาทางวิทยุ เธอออกเดินทางจากประเทศกัมพูชา โดยเดินทางผ่านประเทศไทย และเมื่อเดินทางถึงประเทศมาเลเซีย หนังสือเดินทางและโทรศัพท์ของเธอถูกยึดไว้ และเธอถูกส่งไปทำงานในบ้านหลังหนึ่ง รวมถึงบ้านเช่าอีกสี่หลัง Sreda ต้องทำงานเป็นเวลานานโดยไม่มีวันหยุด และไม่ได้รับค่าจ้างเลยตลอดระยะเวลา 12 เดือน เธอร้องขอให้นายหน้าส่งเธอกลับบ้าน แต่กลับถูกส่งไปทำงานในบ้านหลังที่สองแทน หลังจากทำงานเป็นที่เลี้ยงเด็กโดยไม่ได้รับค่าจ้างเป็นเวลา 5 เดือน เธอถูกบังคับให้ไปทำงานในบ้านหลังที่สาม ซึ่งเธอทำงานอีก 5 เดือนโดยไม่ได้รับค่าจ้างเช่นกัน Sreda ไม่สามารถพูดภาษาท้องถิ่นได้ และรู้สึกวุ่นวายในสถานการณ์ที่ไม่สามารถหลุดพ้นได้ โดยต้องพึ่งพานายหน้าซึ่งเป็นผู้แสวงหาประโยชน์จากเธอ ท้ายที่สุด Sreda ได้ได้รับความช่วยเหลือจากคนรู้จัก ซึ่งได้ติดต่อองค์กรภาคประชาสังคมให้เข้ามาแทรกแซงและให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายทางการเงิน และทางสุขภาพจิต แก่เธอ ทั้งนายจ้างและนายหน้าถูกศาลพิพากษาลงโทษจำคุก Sreda เดินทางกลับบ้านเกิดและได้รับการฟื้นฟูให้กลับเข้าสู่สังคมโดยได้รับการสนับสนุนจากองค์กรภาคประชาสังคม

S r e d a ได้เรียกร้องให้รัฐบาลดำเนินการปรับปรุงระบบการตรวจสอบโฆษณาและแนวทางปฏิบัติของบริษัทจัดหางาน

บทบาทของการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน (Human Rights Due Diligence: HRDD)

ในการจัดการกับปัญหาการค้าทาสสมัยใหม่

การตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้านเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ภาคธุรกิจสามารถตอบคำถามว่า “ธุรกิจของท่าน หรือซัพพลายเออร์ หรือบริษัทย่อยของท่าน มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์หรือแรงงานบังคับหรือไม่” การตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้านเป็นองค์ประกอบหนึ่งของหลักการชี้แนะแห่งสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights: UNGPs) ซึ่งเป็นกรอบแนวทางที่มีอำนาจบังคับเชิงจริยธรรมและเป็นที่ยอมรับในระดับสากลสำหรับการดำเนินธุรกิจอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม และการจัดการกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนในการดำเนินธุรกิจและห่วงโซ่อุปทานระดับโลก⁶ โดยหลักการ UNGPs มีโครงสร้างอยู่ภายใต้เสาหลัก 3 ประการ ดังนี้

1. **การคุ้มครอง (Protect):** หน้าที่ของรัฐในการคุ้มครอง โดยการกำหนดความคาดหวังอย่างชัดเจนต่อบริษัท ผ่านการตรานโยบายและกฎระเบียบ
2. **การเคารพ (Respect):** ความรับผิดชอบของภาคธุรกิจในการเคารพสิทธิมนุษยชน โดยบริษัทต้องดำเนินการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นในการระบุ ป้องกัน และบรรเทาการละเมิดสิทธิมนุษยชน และจัดให้มีกลไกการเยียวยาสำหรับผลกระทบด้านลบ
3. **การเข้าถึงการเยียวยา (Access to Remedy):** ข้อกำหนดให้ผู้เสียหายสามารถเข้าถึงกลไกการเยียวยาที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งต้องมีความชอบธรรม เข้าถึงได้ และมีประสิทธิภาพ โดยมีกำหนดเกณฑ์สำหรับการประเมินประสิทธิภาพของกลไกการร้องเรียนทั้งในเชิงตุลาการและไม่ใช่ตุลาการ ซึ่งดำเนินการโดยรัฐและภาคธุรกิจ การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมสำหรับผู้เสียหายจากการค้าทาสสมัยใหม่ควรรวมถึง การชดเชยทางการเงิน การยกเว้นบทลงโทษด้านตรวจคนเข้าเมือง การจัดหาช่องทางในการอยู่ต่ออย่างถูกต้องตามกฎหมาย และการจัดอุปสรรคในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเป็นทางการ

ในระดับระหว่างประเทศ คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Committee on Economic, Social and Cultural Rights: CESCR) ได้แถลงว่ารัฐภาคีทั้งหมดมีพันธกรณีในการตรากฎหมายให้การตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้านเป็นข้อบังคับ ซึ่งประเทศไทยกำลังดำเนินการมุ่งสู่เป้าหมายดังกล่าว ในขณะเดียวกัน ประเทศไทยกำลังดำเนินการสมัครเข้าเป็นสมาชิกขององค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Organization for Economic Cooperation and Development: OECD) และโดยเหตุนี้ ประเทศไทยจำเป็นต้องปรับให้สอดคล้องกับแนวปฏิบัติในการตรวจสอบธุรกิจอย่างรอบด้านของ OECD

⁶ https://www.ohchr.org/sites/default/files/documents/publications/guidingprinciplesbusinessshr_en.pdf

สำหรับการดำเนินธุรกิจที่มีความรับผิดชอบ (OECD Guidelines for Multinational Enterprises on Responsible Business Conduct)

เพื่อขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงนี้ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้กำหนดให้บริษัทจดทะเบียนทั้งหมดต้องรายงานผลการดำเนินงานที่ไม่ใช่ด้านการเงิน ควบคู่กับรายงานทางการเงิน โดยเอกสาร “One Report” นี้ต้องรวมถึงตัวชี้วัดด้านความยั่งยืนที่ครอบคลุมประเด็นสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล (Environmental, Social and Governance: ESG) มาตรการดังกล่าวถือเป็นความก้าวหน้าครั้งสำคัญของภาคการตลาดไทย อย่างไรก็ตาม ยังจำเป็นต้องมีระบบที่เข้มแข็งมากยิ่งขึ้นเพื่อสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ซึ่งคิดเป็นประมาณร้อยละ 90 ของระบบเศรษฐกิจในประเทศ ให้สามารถดำเนินการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในการประกันว่าการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้านและการเข้าถึงกลไกการเยียวยาการละเมิดสิทธิมนุษยชน มีความมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องใช้แนวทางที่ครอบคลุมทั้งระบบ (systems-wide approach) และพิจารณาปัจจัยเชิงโครงสร้างในภาพรวม เช่น หลักนิติธรรมและแนวทางในการจัดการกับปัญหาการไม่ได้รับโทของค้ประกอบเหล่านี้รวมถึงบทบาทของภาคประชาสังคม และความสามารถของสื่อมวลชนในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างอิสระและไม่ถูกแทรกแซง การตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้านควรถูกกำหนดให้อยู่ภายใต้กรอบแนวปฏิบัติของ “การดำเนินธุรกิจอย่างมีความรับผิดชอบ” และแนวทางแบบองค์รวม (holistic approach) ในการเข้าถึงความยุติธรรมสำหรับผู้เสียหายที่รอดชีวิตและบุคคลที่มีความเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อของการค้าทาสสมัยใหม่ การดำเนินการดังกล่าวต้องคำนึงถึงระบบและโครงสร้างในภาพรวมที่ยังคงเป็นกลไกในการค้ามนุษย์และความไม่เสมอภาค เช่น พื้นที่พลเมืองที่ถูกจำกัด หรือการไม่สามารถเข้าถึงการสนับสนุนทางกฎหมายได้ เพราะเมื่อประชากรบางกลุ่มตกอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการถูกแสวงหาประโยชน์มากกว่ากลุ่มอื่น ๆ อาจเป็นอุปสรรคต่อการที่ผู้รอดชีวิตจากการค้าทาสสมัยใหม่จะสามารถเข้าถึงกลไกการเยียวยาและการสนับสนุนได้อย่างแท้จริง

บทบาทของภาคธุรกิจไทยในการจัดการกับปัญหาการค้าทาสสมัยใหม่

การดำเนินการของภาคเอกชนในการจัดการกับปัญหาการค้าทาสสมัยใหม่ถือเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการค้ามนุษย์และแรงงานบังคับส่วนใหญ่เกิดขึ้นในภาคเอกชน ในประเทศไทย ผู้นำภาคธุรกิจ โดยเฉพาะในกลุ่มบริษัทข้ามชาติขนาดใหญ่ ได้แสดงบทบาทและส่งเสริมแนวทางแบบบูรณาการระหว่างภาคส่วนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลายภาคส่วน เพื่อจัดการกับความเสี่ยงจากแรงงานบังคับและการค้าทาสสมัยใหม่ในห่วงโซ่อุปทานของตนเอง บริษัทเหล่านี้ได้ดำเนินการจัดทำรายงาน ESG และปรับปรุงด้านความยั่งยืน ตลอดจนการดำเนินการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน โดยได้บูรณาการกฎระเบียบใหม่ ข้อห่วงกังวลด้านสิทธิมนุษยชนและความยั่งยืน เข้าไปในกระบวนการตัดสินใจจัดซื้อจัดจ้าง บริษัทต่าง ๆ ได้ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีเพื่อให้สามารถตรวจสอบห่วงโซ่อุปทานของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

พร้อมทั้งฝึกอบรมซัพพลายเออร์ให้เข้าใจจรรยาบรรณในการดำเนินธุรกิจและนโยบายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มั่นใจว่าซัพพลายเออร์จะปฏิบัติตามข้อกำหนดที่กำหนดไว้

แม้ว่าบริษัทขนาดใหญ่ ซึ่งโดยมากเป็นผู้นำในการดำเนินการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน จะสามารถควบคุมให้มีการปฏิบัติตามข้อกำหนดในกิจการของตนเองและในระดับบนของห่วงโซ่อุปทานได้ในระดับหนึ่ง แต่บริษัทเหล่านี้ก็ยังคงเผชิญกับความท้าทายในการดำเนินการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนในระดับต้นน้ำของห่วงโซ่อุปทาน⁷ ขณะเดียวกัน แรงงานในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และในภาคแรงงานนอกระบบยังคงไม่ได้รับการเข้าถึง และ ขณะ นี้ ไ้ ต่ เ ร ี ม ม ี ก าร ย อ ม ร ับ ม าก ย ี ง ช ี น ว่า ภาคธุรกิจจำเป็นต้องดำเนินการเพิ่มเติมอีกมากเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับข้อกำหนดทางกฎหมายที่กำลังจะบังคับใช้เกี่ยวกับการดำเนินการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน ผู้ซื้อในต่างประเทศมีตัวชี้วัดความเสี่ยง (risk metrics) สำหรับการรายงานเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน และการค้าาสสมัยใหม่ แต่ภาคธุรกิจไทยจำนวนมากยังไม่เข้าใจถึงความสำคัญของประเด็นดังกล่าว สถานการณ์นี้ยิ่งมีความซับซ้อนเพิ่มมากขึ้นจากข้อเท็จจริงที่ว่า แปรณต์ต่างประเทศมักใช้เครื่องมือและตัวชี้วัดที่แตกต่างกันในการประเมินความเสี่ยงด้านแรงงาน ซึ่งอาจก่อให้เกิดความสับสนและใช้เวลามากในการปฏิบัติตามข้อกำหนดสำหรับซัพพลายเออร์

องค์ประกอบที่สำคัญของการดำเนินธุรกิจอย่างมีความรับผิดชอบ และตามหลักการชี้แนะแห่งสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (UNGPs) คือการประกันให้มีการคุ้มครองแรงงานและผู้เปิดเผยข้อมูล (whistleblowers) ซึ่งแจ้งข้อร้องเรียนหรือปัญหา การดำเนินการดังกล่าวจำเป็นต้องมีจุดประสานงานและช่องทางในการรายงานข้อร้องเรียนอย่างชัดเจน มีกระบวนการ ช ี น ต อ น แ ล ะ ร ะ ย ะ เ ว ล า ใน ก าร ด ำ เ น ิ น ก าร ต ล อ ด จ น มี ค ว ม โป ร ง ใ ส เ กี่ ย ว กับ ผล ล ั ท ของ ข อ ร ้อง เ ร ย น ห ก ม ี มา ต ร ก าร ค ุ ม ค ร อ ง ด ง ก ล ่า ว ก าร ต อ บ ไ้ (retaliation) อาจกลายเป็นแนวปฏิบัติโดยทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นการฟ้องร้องดำเนินคดี หรือการคุกคามในลักษณะที่ไม่เป็นทางการ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อกระบวนการยุติธรรม ประเทศไทยอยู่ระหว่างการพิจารณากำหนดมาตรการคุ้มครองลักษณะดังกล่าว อ ย ี ง ไ ร ก ี่ ต ำ ม ย ี ง ค ง ม ี ค ว ม ก ี ง ว ล ว่า แ ร ง ก าร แ ล ะ ผู้ ส ัน ส ุน อ า จ ต ก เป็น เป้าหมายของการตอบโต้ในระหว่างที่มาตรการเหล่านี้ยังไม่มีผลบังคับใช้

การสนับสนุนภาคธุรกิจ

วิสาหกิจขนาดย่อม ขนาดกลาง และขนาดไมโคร (MSMEs) จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนที่ตรงเป้าหมายและเข้มข้นมากยิ่งขึ้นในการดำเนินการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน ประเทศไทยมี MSMEs มากกว่า 3 ล้านราย โดยร้อยละ 85 เป็นกิจการขนาดไมโคร ที่ผ่านมาหน่วยงานภาครัฐ สมาคมนายจ้าง และองค์กรระหว่างประเทศได้จัดการฝึกอบรมเกี่ยวกับการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้านให้แก่ภาคธุรกิจหลายครั้ง และมีการจัดทำคู่มือและแนวทางต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน ทั้งนี้ แม้ว่าการรับรู้เกี่ยวกับการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้านจะเพิ่มขึ้นจากการฝึกอบรมเหล่านี้

⁷ ในบริบทนี้ หมายถึง ต้นทางของกระบวนการจัดหา และซัพพลายเออร์ของธุรกิจ

แต่ก็อาจยังจำเป็นต้องมีมาตรการในรูปแบบอื่นเพิ่มเติม เช่น การให้คำปรึกษาเชิงลึก (coaching) และการให้คำแนะนำอย่างต่อเนื่อง (mentoring) เพื่อสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรม

นอกเหนือจากการฝึกอบรมและการสร้างความตระหนักรู้ ประเทศไทยอาจพิจารณาจัดให้มีมาตรการจูงใจสำหรับบริษัทที่ดำเนินการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้านอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การลดหย่อนภาษี และการเปิดโอกาสให้เข้าถึงกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ การจัดตั้งศูนย์ทรัพยากรที่ให้ข้อมูลและความช่วยเหลือสำหรับภาคธุรกิจ เพื่อเรียนรู้และติดตามข้อมูลอัปเดตจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง รวมถึงแนวทางเกี่ยวกับกลไกร้องเรียนต่าง ๆ ควรมีการจัดทำชุดเครื่องมือที่เรียบง่ายสำหรับนายจ้าง โดยอ้างอิงจากเครื่องมือที่เกี่ยวกับการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้านที่มีอยู่แล้ว เช่น เครื่องมือประเมินความเสี่ยงในการจ้างแรงงานข้ามชาติ

หน่วยงานภาครัฐยังคงมีบทบาทในการผลักดันการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายและให้การสนับสนุนภาคธุรกิจ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน เนื่องจากการดำเนินการดังกล่าวมีส่วนช่วยเสริมสร้างความยั่งยืนทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในตลาดทุน สำนักงาน ก.ล.ต. ได้สนับสนุนการดำเนินการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน โดยออกข้อกำหนดและเครื่องมือทางกฎหมาย จัดอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพ และทำงานร่วมกับภาคธุรกิจในการเปิดเผยข้อมูลและลดความเสี่ยง ข้อมูลจากการดำเนินการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้านยังสนับสนุนนักวิเคราะห์และนักลงทุน ซึ่งช่วยส่งเสริมการลงทุนอย่างมีความรับผิดชอบ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2570 เป็นต้นไป บริษัทขนาดใหญ่จะต้องรายงานข้อมูลด้านธรรมาภิบาล กลยุทธ์ และการบริหารจัดการความเสี่ยง ซึ่งถือเป็นการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญสำหรับบริษัทไทย เนื่องจากแม้ว่าร้อยละ 96 ของบริษัทจะมีนโยบายด้านการเปิดเผยข้อมูล แต่มีเพียงร้อยละ 14 เท่านั้นที่นำไปปฏิบัติจริง สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ได้ดำเนินการส่งเสริม SME ไทยให้สามารถแข่งขันในตลาดโลก โดยยึดถือแนวทางที่เน้นความยั่งยืน สิทธิมนุษยชน และการดำเนินธุรกิจอย่างมีจริยธรรม ปัจจุบัน สสว. กำลังดำเนินการตามแผนส่งเสริม SME ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566–2570) เพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขัน รวมถึงประเด็นด้านความยั่งยืน

ภาคธุรกิจและหน่วยงานของรัฐสามารถร่วมมือกับองค์กรภาคประชาสังคม ซึ่งมักมีความรู้ความเข้าใจและความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับแรงงานข้ามชาติและกลุ่มประชากรที่มีความเสี่ยงต่อการถูกละเมิดสิทธิ องค์กรภาคประชาสังคมสามารถมีบทบาทในการตรวจสอบภาคธุรกิจ การจัดให้มีกลไกร้องเรียนจากบุคคลภายนอก (Third-Party Complaint Mechanisms) และการฝึกอบรมให้แก่ภาคธุรกิจ ชักพลาเยอร์ และผู้ซื้อ ทั้งในระดับต้นน้ำและปลายน้ำของห่วงโซ่อุปทานภาคประชาสังคมและผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชนมีบทบาทสำคัญในการรายงานการละเมิดสิทธิ และการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงบวก อย่างไรก็ตาม ยังจำเป็นต้องมีการสนับสนุนจากภาครัฐและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ เพื่อป้องกันการตอบโต้

การค้ำมนุษย์เข้าสู่กระบวนการหลอกลวงออนไลน์

การค้ำมนุษย์เข้าสู่กระบวนการหลอกลวงออนไลน์เป็นแนวโน้มที่เพิ่มมากขึ้นในภูมิภาค และได้นำไปสู่ความสนใจอย่างมากต่อการแพร่หลายของอาชญากรรมที่มีการจัดตั้งเป็นเครือข่าย ตลอดจนความเชื่อมโยงระหว่างอาชญากรรมดังกล่าวกับอำนาจทางการเมืองและชนชั้นนำในพื้นที่ที่มีการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว แม้รูปแบบดังกล่าวจะสะท้อนลักษณะทั่วไปของการค้ำมนุษย์ แต่ก็ถือเป็นรูปแบบใหม่ โดยมีถูกจัดประเภทเป็นการค้ำมนุษย์เพื่อบังคับให้กระทำความผิดทางอาญา (forced criminality) แทนที่จะจัดอยู่ในประเภทแรงงานบังคับ ส่งผลให้การตอบสนองของหน่วยงานต่าง ๆ มีความแตกต่างออกไป ประเด็นสำคัญที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีจุดยืนร่วมกัน คือการจัดการกับช่องโหว่ในกระบวนการรับสมัครแรงงาน โดยที่ผู้กระทำผิดได้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการหลอกลวงแรงงานข้ามชาติ ให้เดินทางไปทำงานในกระบวนการหลอกลวงออนไลน์ โดยอ้างว่าเป็นโอกาสการจ้างงานที่ถูกต้องตามกฎหมาย บริษัทด้านเทคโนโลยีและสื่อสังคมบางแห่ง รวมทั้งธนาคารและสถาบันการเงินบางราย ได้ตระหนักถึงบทบาทของตนในการตอบสนองต่อความเสี่ยงเหล่านี้แล้ว ขณะที่บางแห่งยังมิได้ดำเนินการใด ๆ การยอมรับบทบาทของภาคเอกชนเหล่านี้ที่มีมากยิ่งขึ้น ตลอดจนการสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานของรัฐและภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้อง เป็นสิ่งจำเป็นอย่างเร่งด่วนในการจัดการกับรูปแบบการค้ำมนุษย์ในลักษณะนี้ ปรากฏการณ์ดังกล่าวได้กลายเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจในระดับโลกอย่างรวดเร็ว โดยมีศูนย์กลางอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เนื่องจากกลไกเหล่านี้สร้างความเสียหายเป็นมูลค่าหลายหมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐต่อปีต่อประชาชนทั่วโลก

ข้อเสนอแนะ

จากการประชุมหารือดังกล่าว ได้มีการเสนอแนะดังนี้:

1. การเสริมสร้างกรอบกฎหมายและการบังคับใช้

- ดำเนินการตรากฎหมายว่าด้วยการดำเนินธุรกิจอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมถึงข้อกำหนดให้มีการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้านเป็นภาคบังคับ: การจัดทำร่างกฎหมายและการบังคับใช้เกี่ยวกับการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้านควรมีการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมถึงแรงงานและผู้รอดชีวิตและครอบครัวของแรงงานที่ประสบอุบัติเหตุในระดับสากล
- เสริมสร้างการตรวจแรงงาน: เพิ่มขีดความสามารถ ความถี่ และขอบเขตของการตรวจแรงงาน โดยเฉพาะในภาคส่วนที่มีความเสี่ยงสูง เช่น ภาคประมง เกษตรกรรม และการผลิต ให้มีการกำหนดเป้าหมายเชิงรุกและดำเนินการตรวจสอบโดยไม่แจ้งล่วงหน้า
- แ ก ข ใ ข ก ฎ ห ม า ย แ ร ง ง า น : ปฏิรูประบบกฎหมายแรงงานให้สอดคล้องกับอนุสัญญาหลักขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) รวมถึงสิทธิในเสรีภาพในการสมาคม สิทธิในการจัดตั้งองค์กร และสิทธิในการเจรจาต่อรองร่วม พร้อมทั้งประกันว่าแรงงานสามารถเข้าถึงกลไกร้องเรียนที่มีประสิทธิภาพ และได้รับความคุ้มครองจากการตอบโต้

2. การยกระดับการคุ้มครองแรงงานข้ามชาติ

- พัฒนาระบบธรรมาภิบาลด้านแรงงานข้ามชาติและกระบวนการทำให้ถูกต้องตามกฎหมาย: ปกป้องสิทธิร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อให้กระบวนการที่แรงงานข้ามชาติจะได้รับสถานะทางกฎหมายมีความเรียบง่าย และมีการมีส่วนร่วมของนายจ้างเกี่ยวกับความต้องการแรงงานในปัจจุบันและอนาคต ลดค่าใช้จ่าย เวลา และความซับซ้อนของกระบวนการ เพื่อยุติการพึ่งพานายหน้าหรือผู้ประสานงาน และลดความเปราะบางต่อการถูกแสวงหาประโยชน์
- มาตรการทางเลือกแทนการกักตัว (Alternatives to Detention: ATD): กำหนดนโยบายเพื่อยุติการกักตัวเด็กข้ามชาติ และจัดให้มีการเข้าถึงระบบประกันสังคมและการศึกษาอย่างเท่าเทียม
- แก้ไขทัศนคติที่มีต่อแรงงานข้ามชาติในหมู่ นายจ้าง เจ้าหน้าที่ของรัฐ และประชาชนทั่วไป โดยส่งเสริมการยอมรับถึงบทบาทและคุณูปการของแรงงานข้ามชาติต่อประเทศและเศรษฐกิจ พร้อมตระหนักว่าการที่แรงงานตกอยู่ในสภาพการแสวงหาประโยชน์โดยสมัครใจนั้นมิได้หมายความว่าพวกเขาไม่ใช่เหยื่อของการค้ามนุษย์หรือแรงงานบังคับ

3. การส่งเสริมแนวปฏิบัติทางธุรกิจที่มีจริยธรรม

- ดำเนินการตามหลักการ “นายจ้างเป็นผู้จ่าย”: ส่งเสริมให้ภาคธุรกิจนำหลักการนายจ้างเป็นผู้จ่ายมาใช้ เพื่อประกันว่าแรงงานจะไม่ต้องแบกรับค่าธรรมเนียมนในการรับสมัคร

จัดทำแนวทางที่ชัดเจนว่าค่าใช้จ่ายประเภทใดอยู่ในขอบเขตของหลักการดังกล่าว และควรมีกระบวนการเยียวยาอย่างไร

- ความโปร่งใสของห่วงโซ่อุปทาน: กำหนดให้ภาคธุรกิจต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับห่วงโซ่อุปทานของตน และดำเนินการตรวจสอบเป็นประจำเพื่อระบุและจัดการกับความเสี่ยงจากการค้าทาสสมัยใหม่ ส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีเพื่อการติดตามกิจกรรมในห่วงโซ่อุปทาน และประกันว่าการดำเนินการเป็นไปตามมาตรฐานด้านจริยธรรม
- จูงใจให้ภาคธุรกิจดำเนินการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน: พิจารณาจัดให้มีมาตรการจูงใจ เช่น การยกเว้นภาษี หรือสิทธิพิเศษในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐสำหรับบริษัทที่แสดงให้เห็นว่ามีการดำเนินการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้านอย่างสม่ำเสมอ ประสิทธิภาพการจัดตั้งฐานข้อมูลเพื่อให้ภาคธุรกิจสามารถเข้าถึงเครื่องมือและทรัพยากรในการดำเนินการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ

- เสริมสร้างความร่วมมือในระดับภูมิภาค: ดำเนินความร่วมมือกับอาเซียน ออสเตรเลีย และสหภาพยุโรปต่อไปในโครงการที่เกี่ยวข้อง แลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดี และประสานความร่วมมือเพื่อจัดการกับการค้าทาสสมัยใหม่ข้ามพรมแดน
- สนับสนุนศูนย์สืบสวนเสียหายในต่างประเทศ: เสริมสร้างบทบาทของสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลของไทยในการคุ้มครองแรงงานไทยในต่างประเทศ ประกันว่าผู้เสียหายจากการค้าทาสสมัยใหม่จะสามารถเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย การส่งกลับประเทศ และโครงสร้างการฟื้นฟูสนับสนุนสังคม ปรับปรุงให้มีการบรรยายข้อมูลก่อนการเดินทางที่เหมาะสมสำหรับผู้ที่มีความประสงค์จะเดินทางไปทำงานในต่างประเทศ

5. การสนับสนุนผู้รอดชีวิตและประชากรกลุ่มเปราะบาง รวมถึงผ่านกลไกการส่งต่อระดับชาติ (NRM)

- ขยายโครงสร้างสนับสนุนผู้รอดชีวิต: เพิ่มการสนับสนุนและงบประมาณสำหรับโครงการสนับสนุนผู้รอดชีวิตจากการค้าทาสสมัยใหม่ ซึ่งรวมถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย การชดเชยทางการเงิน และการให้บริการด้านสุขภาพจิต ประกันว่าผู้รอดชีวิตสามารถเข้าถึงโครงการฟื้นฟูระยะยาวเพื่อลดความเสี่ยงในการตกเป็นเหยื่อซ้ำ
- คุ้มครองผู้เปิดเผยข้อมูล (whistleblowers): จัดตั้งกลไกในการคุ้มครองผู้ที่แจ้งเบาะแสเกี่ยวกับการค้าทาสสมัยใหม่ โดยประกันว่าแรงงานสามารถรายงานการละเมิดได้โดยไม่ต้องหวาดกลัวต่อการตอบโต้

- เสริมสร้างประสิทธิภาพของกลไกการส่งต่อระดับชาติ : ประกันว่าการส่งต่อระดับชาติสามารถใช้คัดแยกและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เสียหายจากการค้าทาสสมัยใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จัดอบรมเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย ผู้ให้บริการ และองค์กรภาคประชาสังคมเกี่ยวกับแนวทางการใช้กลไกดังกล่าวอย่างเหมาะสม

6. การเสริมสร้างศักยภาพและการสร้างความตระหนักรู้

- ส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับการค้าทาสสมัยใหม่และการดำเนินธุรกิจอย่างมีความรับผิดชอบในกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมู่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ซึ่งรวมถึงประเด็นเกี่ยวกับการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน และแนวทางการรับสมัครงานอย่างมีจริยธรรม ดำเนินการติดตามและประเมินผลการนำการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้านไปปฏิบัติภายหลังการฝึกอบรม และนำผลการประเมินไปใช้กำหนดกลยุทธ์ในอนาคต
- จัดทำโครงการรณรงค์เพื่อสร้างความตระหนักในหมู่ประชาชนทั่วไป : สร้างความตระหนักแก่สาธารณชนเกี่ยวกับความเสี่ยงของการค้าทาสสมัยใหม่และความสำคัญของการดำเนินธุรกิจอย่างมีจริยธรรม โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์และช่องทางอื่นๆ เพื่อเข้าถึงกลุ่มประชากรที่เปราะบาง

บทสรุป

การประชุมการค้าทาสสมัยใหม่แห่งประเทศไทย ประจำปี 2568 ได้เน้นย้ำถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการใช้แนวทางแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม (whole-of-society approach) ในการต่อสู้กับการค้าทาสสมัยใหม่ แม้จะมีความก้าวหน้าในหลายด้านและสามารถลดช่องว่างระหว่าง “สิ่งที่ควรเกิดขึ้น” กับ “สิ่งที่กำลังเกิดขึ้นจริง” ได้บางส่วน แต่อุปสรรคสำคัญยังคงมีอยู่ โดยเฉพาะในด้านการคุ้มครองแรงงานข้ามชาติ การส่งเสริมแนวปฏิบัติทางธุรกิจอย่างมีความรับผิดชอบ และการสนับสนุนผู้รอดชีวิตการดำเนินการตามข้อเสนอแนะในเอกสารฉบับนี้จะช่วยให้ประเทศไทยสามารถเสริมสร้างความเข้มแข็งในความพยายามเพื่อจัดการการค้าทาสสมัยใหม่ และประกันการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนสำหรับทุกคน

กิตติกรรมประกาศ

ข้อเสนอนโยบายฉบับนี้อ้างอิงจากข้อหารือและผลลัพธ์ที่ได้จากการประชุมการค้าทาสสมัยใหม่แห่งประเทศไทย ประจำปี 2568 ซึ่งจัดขึ้นโดยสำนักงานอัยการสูงสุดแห่งประเทศไทย โดยได้รับการสนับสนุนจากพันธมิตรระหว่างประเทศ ได้แก่ สถานเอกอัครราชทูตออสเตรเลีย โครงการอาเซียน-ออสเตรเลีย เพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ (ASEAN-ACT) องค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน (IOM) มูลนิธิ A21 มูลนิธิ IJM และโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP)

ผู้เข้าร่วมประกอบด้วย:

- Amita Kumar, Programme Manager, Home Office International Operations
- Among Resi, Program Manager, IOM
- Anan Udtama, Country Manager, A21
- Anchana Chailert, Special Case Officer, Department of Special Investigation (DSI)
- Andrew Wasuwongse, Executive Director, IJM Foundation
- Anunayon Sakulmekha, Special case officer, Department of Special Investigation
- Apantree Sudthibun, Legal Expert, The Office of Small and Medium Enterprises Promotion
- Apinya Tajit, Deputy National Director, Stella maris
- Arit Tatsaphan, Deputy Director of the Bureau of Human Trafficking, DSI
- Audrey Anne Michele Rochelemagne ep Ketter, First secretary, European Union
- Aunyawee Rungsiriphamonphong, Legal officer, Office of the Attorney General
- Bharati Pflug, Senior Specialist Fundamental Principles and Rights at Work, ILO
- Bing Bing Soseng, Caseworker, A21
- Catherine Parsons, Senior Advisor, Walk Free
- Chaipizith Maolikul, Manager, PTT Oil and Retail PLC.
- Chanapat Maneedul, Country Manager, ASEAN-Australia Counter Trafficking Program
- Chanita Rochananond, Country Program Officer -Thailand, ASEAN-ACT
- Chayasorn Sujariyasai, Senior Program Manager, Australian Embassy Bangkok (Development)
- Chonticha Tangworamongkon, National Project Coordinator, International Labour Organization
- Chosita Poolyod, Nightlight international, Nightlight international
- Dave Hinay, Manager, The Mission to Seafarers

- David Scott, Co-Manager (Australia), Regional Support Office of the Bali Process on People Smuggling, Trafficking in Persons and Related Transnational Crime
- Devmi Dampella, Programme Manager (Irregular Migration and Regional Priorities), Regional Support Office of the Bali Process (RSO)
- Drin Sangsai, Intern, Ministry of Labour
- Felicity Lee, First Secretary, Australian Embassy, Bangkok
- Hannah Lizette Manalili, Executive Director, Department of Justice - Inter-Agency Council Against Trafficking
- Hathai Songpra, Sakeo Labour Protection and Welfare Office
- Husai Chantarawirod, Project Assistant, GI-TOC
- Isravut Onnom, Police, Pavena Foundation
- Jakrapun Jumpakaew, Social development, Division of anti-trafficking in person
- Jasmin Thanadsarng, Reach Coordinator, A21
- Jeerawan Kamonthinwet, Representative, Thai People in Emilia Romagna
- Jidapa Meepien, PhD Candidate, Chulalongkorn University
- Jirapreya Puranasamriddhi, Plan and Policy Analyst Practitioner Level/Surveillance Monitoring and Management System., THAI-MECC - Operation Center
- Jitradee Singhakowin, National Project Officer, IOM
- Julawadee Worasakyothin, Director of Sustainable Development Department, The Securities and Exchange Commission, Thailand
- Kannika Suksomnil, Head of Child Sexual Exploitation Crime Division, Bureau of Technology and Cyber Crime, DSI
- Kanittha Taluang, Project coordinator, HUG Project
- Kelvin Sergeant, Enterprise and Job Creation Specialist, ILO
- Khemachart Prakaihongmanee, Director, Bureau of Technology and Cyber Crime, Department of Special Investigation
- Kittiphol Hovijit, MD, C.E.O. Manpower Co., Ltd.
- Kornchawan Thorsen, Business owners,
- Krit Pinsuk, Labour Specialist Professional Level, Department of Employment
- Krongjai Saeng-ngern, INL Program Specialist, US Embassy

- Kuanruthai Siripatthanakosol, Deputy Secretary General, United Nations Global Compact Network Thailand
- Ladda Laiwechpittaya, Specialist- Sustainability Data, Mitt Phol Sugar Corp. Ltd.
- Louise Taylor, Director - Asia and the Pacific & ECO-SOLVE Lead, GI-TOC
- Louise Tripon Tripon, Associate Expert, Human Trafficking and Smuggling of Migrants Team, UNODC
- Maneenuc Rienmanee, Assistant Director of Sustainable Development Department, The Securities and Exchange Commission, Thailand
- Michaela Louis, Associate, GITOC
- Napas Daengbunga, Project Support Officer, ASEAN-ACT
- Napol Woraprateep, Special Case Officer, Department of Special Investigation
- Napong Suntornpong, Specialist - Sustainability Standardized and Certification, Mitr Phol Sugar
- Narisara Bahalayothin, Director, ALFA
- Nicholas Felix Ty, Undersecretary, Department of Justice - Inter-Agency Council Against Trafficking
- Nichanan Sangnoul, Director of The Problem Solving and Labour Protection Working Group, Department of Labour Protection and Welfare
- Nitipat Nantavaropas, Department Manager, Charoen Pokphand Group
- Nirut Bannob, National Project Officer, IOM Thailand
- Nonthawat Padungkiat, Labour Officer, Thai Tuna Industry Association
- Nopporn Wichachat, Head of the Thai Volunteer Network in the UAE., Thai Volunteer Network in the UAE.
- Nut Netipoomkul, Legal officer, OUR Rescue
- Ohnmar Ei Ei Chaw, Senior Policy Engagement Coordinator, AACT
- Oktavianto Pasaribu, Deputy Director, DWT/CO-Bangkok, International Labour Organization
- Orawee Yafu, Project coordinator, HUG Project
- Patima Thungpuchayakul, Founder, Program Manager, Labour Protection Network foundation
- Pattaraphorn Suroengrit, SME Policy Analyst, Office of Small and Medium Enterprises Promotion
- Paul Buckley, Policy Dialogue and Partnerships Director, ASEAN-ACT
- Peerasin Chatchawarat, Aftercare Program Manager, A21

- Phenpiccha Jankomol, Programme officer, Business and Human Rights, UNGCNT
- Phattharaphong Saengkrai, Lecturer, Thammasat University
- Pilailuk Mongboontham, General administration officer, Office of the Attorney General
- Ploynita Thanateerasupisit, Program and Office Assistant, ASEAN-Australia Counter Trafficking
- Pongsakon Tongkotr, Public Prosecutor attached to the Office of the Attorney General, Department of Trafficking in Person Litigation / Office of the Attorney General
- Pornsupa Ngoennet, Analyst, PTTOR
- Poramintorn Vongtrirat, Human Rights Manager, Mars Petcare
- Ratchada Jayagupta, Director of the Asian Research Center for Migration, Institute of Asian Studies, Chulalongkorn University, Thailand representative to the ASEAN Commission on the Promotion and Protection of the Rights of Women and Children (ACWC)
- Ratchapon Maneelek, Director of division of anti-trafficking in person, Division of anti-trafficking in person
- Rawena Russell, Communications Director, ASEAN-ACT
- Rejimon Kuttappan, Independent Journalist, Independent Journalist
- Ricky Raymon, Regional Programme Officer, UNODC ROSEAP
- Rinrawin Srisiripong, Divisional Public Prosecutor, Office of the Attorney General
- Rojjana Bomkhountod, Reach Manager, A21
- Rose Iles Fealy, Second Secretary (Political), Embassy of Australia in Thailand
- Samavi Pongthanyaleela, National Protection Officer, IOM Thailand
- Sanguanpong Kumbubpha, Investigator, Anti-Money Laundering Office
- Sarawut Rachasrimuang, Country Director, LIFT International
- Saskia Kok, Head of Protection, IOM
- Sasi-on Kam-on, Political Officer, The Embassy of Sweden in Bangkok
- Sethasiri Tienpiragul, Provincial prosecutor attached to the Office of the Attorney General, Office of the Attorney General
- Shiva Pinaspai, Sakeo Labour Protection and Welfare Office
- Sompong Srakaew, Director, LPN : Labour Protection Network
- Somruethai Satthathaweekun, Social worker, A21

- Sorat Khantee, Corruption Prevention Officer, Office of the National Anti-Corruption Commission
- Sralee Yongpiyakul, Care worker, A21 Thailand Foundation
- Sudcad Pirmphol, Executive Director of The office of Strategies and Database of Trafficking in persons Litigation, Office of the Attorney General
- Suchitra Pluemchit, Operations Officer, Australian Embassy, Bangkok
- Supichaya Techawanto, Intern, The ASEAN Commission on the Promotion and Protection of the Rights of Women and Children (ACWC) Thailand for Women's Rights
- Supree Terapat, Chief of Macroeconomic Policy and Planning Division, Office of Small and Medium Enterprises Promotion
- Sureelawan Thanomrod, Research Assistant, ACWC Thailand For Women's Rights
- Tarinee Suravoranon, Project Manager - Business and Human Rights, UNDP Thailand
- Thanaporn Michaud, Director of Forced Labour Project, IJM
- Thanaporn Oldenburger, Communication and Outreach Coordination, Alliance Anti Trafic
- Thidet Satjanurakwong, Deputy Superintendent of Investigation Division, Thai immigration Bureau
- Watcharabhorn Sa-Nguansin, Senior Programme Assistant, IOM Thailand
- Wichayatorn Foocharoen, Country Programme Officer - Technical, ASEAN-ACT
- Wiliyasinee Rinya, Lawyer, LIFT International
- Yanisa Gefen, First Secretary, TICA, MFA Thailand